

Uit de mest- en mineralenprogramma's

Praktijksituatie graslandvernieuwing

Inleiding

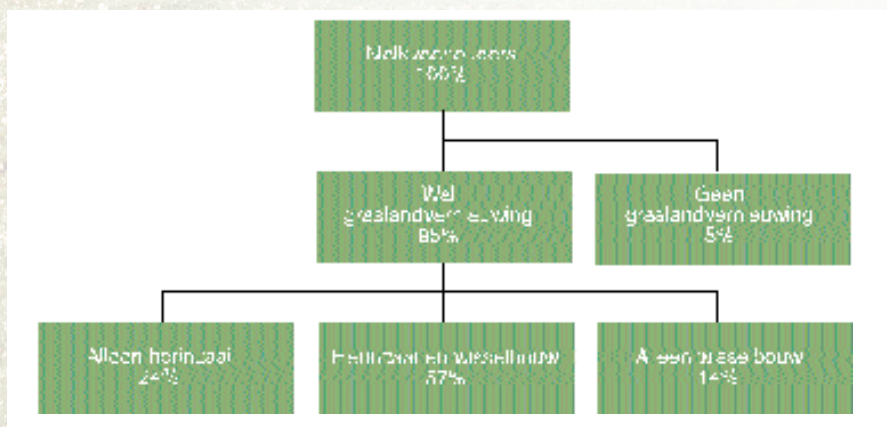
In Nederland wordt in de praktijk veel grasland vernieuwd (jaarlijks ca. 13% van het graslandareaal). Graslandvernieuwing vindt plaats door herinzaai van blijvend grasland of in een wisselbouwsysteem met akkerbouwgewassen. Kennis van de huidige praktijksituatie van graslandvernieuwing is nodig bij de ontwikkeling van adviezen en richtlijnen, zodat nutriëntenverliezen beperkt kunnen worden. In het kader van het project "Synthese van bodem-gewassystemen" in 398-II is graslandvernieuwing in de praktijk onderzocht door middel van een schriftelijke enquête onder melkveehouders en een workshop. Figuur 1 laat zien dat bijna iedere melkveehouder die de vragenlijst teruggestuurd heeft, aan graslandvernieuwing doet.

Herinzaai blijvend grasland

De twee belangrijkste motieven om blijvend grasland te vernieuwen zijn:

- een te lage grasproductie en
- een te hoog aandeel van ongewenste grassoorten.

Een perceel komt in aanmerking voor herinzaai indien de droge stofproductie minder dan 8 - 10 ton /ha bedraagt en/of het aandeel gewenste grassen lager is dan 60 - 70%. Volgens de melkveehouders wordt deze situatie vooral veroorzaakt door ongunstige weersomstandigheden (te droog of te nat), slecht management of een combinatie van die twee. Ook een te laag klaveraandeel (minder dan 10 - 20%) kan een reden zijn voor herinzaai, voornamelijk bij biologische boeren. Herinzaai vindt bij voorkeur plaats aan het einde van de zomer in de maanden augustus en september vanwege gunstige weersomstandigheden en omdat er dan geen voorjaars snee verloren gaat. Het belangrijkste positieve resultaat van herinzaai is de extra grasproductie. Nadelen van herinzaai

Figuur 1. Verdeling van graslandvernieuwing onder de melkveehouders, die de vragenlijst hebben teruggestuurd (n=37).

werden weinig genoemd. Het meest genoemde nadeel was de vermindering van draagkracht op veen- of kleigrond door herinzaai.

De helft van de melkveehouders bemest het eerste jaar na herinzaai op dezelfde manier als voor herinzaai. De andere helft past de bemesting aan en in de meeste gevallen gaat het dan om een verlaging van de mestgift om de stikstof die vrijkomt uit de ondergeploegde zode optimaal te benutten. Een klein deel van de melkveehouders verhoogt de mestgift om extra stikstof toe te dienen voor de opbouw van de nieuwe graszode.

Wisselbouw gras-akkerbouwgewas

Het belangrijkste motief voor wisselbouw in de melkveehouderij is de extra opbrengst van gras én akkerbouwgewas ten opzichte van continue-teelt. Andere motieven zijn het op peil houden van het nivo van organische stof en bodemvruchtbaarheid ten behoeve van het akkerbouwgewas en de verlaagde druk van onkruiden, ziekten en plagen. Voor melkveehouders kan het ook economisch interessant zijn om percelen te verhuren aan akkerbouwers of bloembollentelers. De extra kosten voor loonwerk en graszaad vormen een nadeel van wisselbouw ten opzichte van continue-teelt. Volgens de enquête bestaat een wisselbouwsysteem uit een akkerbouwperiode van 1 tot 4 jaar en een graslandperiode van 2 tot 6 jaar. Tijdens de akkerbouwperiode wordt meestal een voedergras (bijv. maïs of voedergraan) voor eigen gebruik geteeld, maar in enkele gevallen ook een gewas voor commerciële doeleinden, zoals aardappelen of bloembollen. Gras wordt ingezaaid in de maanden juli tot oktober afhankelijk van het tijdstip waarop het akkerbouwgewas geoogst wordt. Ruim de helft van de melkveehouders bemest het eerste jaar in de akkerbouwperiode op dezelfde manier als de daaropvolgende akkerbouwjaren. De andere helft verlaagt de bemesting voor het eerste jaar akkerbouw ten opzichte van de volgende jaren. Tijdens het eerste jaar gras wordt door de helft van de melkveehouders op dezelfde manier bemest als in de daaropvolgende grasjaren. Door de andere helft wordt er in de meeste gevallen meer mest toegediend om het organische stofgehalte van de bodem weer te verhogen en de opbouw van de graszode te stimuleren.

Conclusies

- De grote voorkeur van melkveehouders voor herinzaai in augustus en september staat haaks op het voornemen om het scheuren van grasland in het najaar te verbieden ter beperking van de nutriëntenverliezen. Als alternatief is de huidige praktijk van voorjaarsinzaai niet altijd succesvol. Er zullen wellicht nieuwe alternatieven onderzocht moeten worden.
- Tijdens de workshop werd aangegeven dat herinzaai niet altijd nodig is, omdat een slechte graszode ook door goed management verbeterd kan worden. Op welke manier herinzaai voorkomen kan worden door goed management, zou beter onderzocht en voorgelicht moeten worden.
- De resultaten ten aanzien van de bemesting na het scheuren van grasland, zowel bij herinzaai als bij wisselbouw, laten zien dat er in de praktijk veel variatie is. Melkveehouders gaven in de workshop aan dat ze onvoldoende kennis hebben om goed te bemesten. De bemestingsadviezen rond herinzaai (vóór en erna) zouden geactualiseerd en beter gecommuniceerd moeten worden met de praktijk.

Referentie

Russchen, H.J., 2004. Graslandvernieuwing: herinzaai en wisselbouw in de praktijk. Wageningen, Plant Research International, rapport xx (in press).